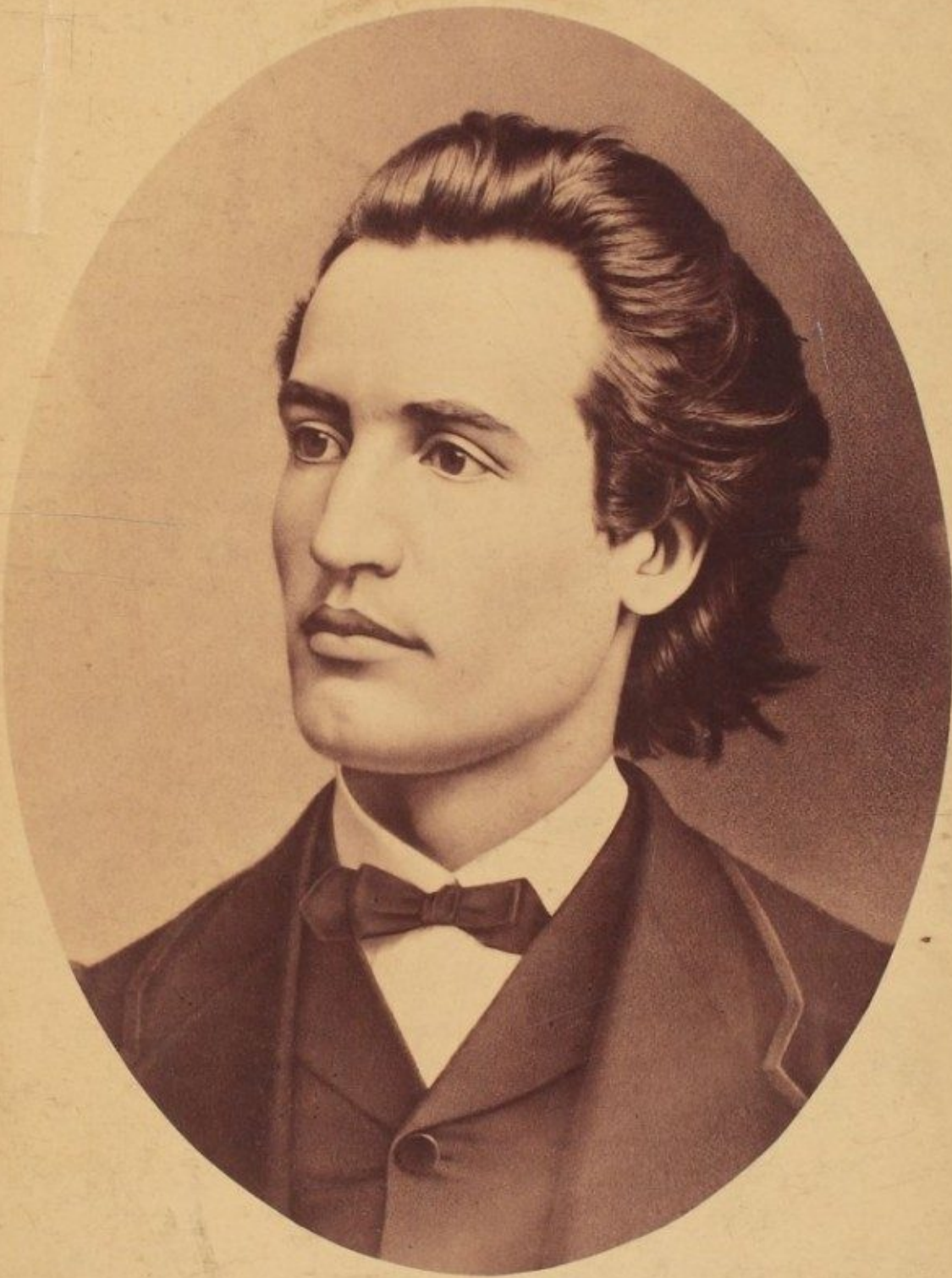

**[„«ROMÂNUL», PROMIȚÂNDU-NE
PROGRAMUL NOU”] – de Mihai
Eminescu [10 februarie 1882]**

M. Eminescu de Mari

Bernhard Brandt

JASSY.

„Românul” promițându-ne programul nou, revăzut, corijat și adaos al partidului roșu, nu poate făgădui aceasta fără a se lega din nou de conservatori.

Ar fi de dorit ca confrății să-și modereze condeiul. Când foaia oficioasă zice despre partidul conservator că a căzut în trecut „cu tot sprijinul Turciei, Rusiei și Austriei” atunci ori nu știe ce zice, ori se face a nu ști. Interesele acestor trei puteri fiind pururea diametral opuse, nu pricepem cum se înțelegeau într-un mod atât de spontan asupra unui singur lucru: mănținerea partidului conservator la putere în țările române. Un partid care convenea Austriei nu mai putea conveni Rusiei sau Turciei și viceversa. Deja punerea alături a acestor trei nume este absurdă și „Românul” ar fi trebuit să fie măcar atât de prevăzător pentru a alege din trei puteri numai pe una, care – ar fi sprijinit pe boieri la putere.

Dar altă contrazicere.

Partida care se numește boierească și după 1860 conservatoare, zice „Românul” avea averea, proprietatea, guvernul și deprinderea țării de a i se supune orbește.

Dacă țara se supunea orbește acestui partid, prin deprindere, ce nevoie mai avea el de sprijinul Rusiei, Austriei, ori Turciei? dacă venim însă la partidul roșu, lucrurile se schimbă foarte în defavorul lui.

Aci Eliad și Bălcescu nu văd în d. C. A. Rosetti decât un „agent provocator” al unei singure mari puteri, om făcut pentru această meserie, căci n-are patrie, patria lui fiind universul lui Blanqui, n-are naționalitate, naționalitatea lui fiind umanitatea întreagă a comunarșilor, n-are trecut și tradiții, c-un cuvânt nimic de pierdut, totul de câștigat.

„Pseudo – românul” și cu el d. C. A. Rosetti se laudă că, la 1848, toată țara „a aclamat stindardul” dumnealor. Dar ce e 1848 în România îndeosebi? Ce însemnătate istorică a avut acest an pentru noi?

Să i-o spunem noi. Toată mișcarea română de la 1848 n-a fost decât pretextul căutat pentru ca rușii să treacă în Transilvania, un pretext pe care d. C. A. Rosetti s-a găsit să li-l dea, în mod dezinteresat se va zice, dar ne îndoim de dezinteresarea acestei personalități. Fecit cui prodest, zice latinul, a făcut-o acela căruia i-a folosit.

Ce-a urmat pentru țară din mișcarea al cărei merit și-l însușește? Invazia și foametea.

La 1875 vedem pe d. C. A. Rosetti agitându-se spasmodic. Ce era în perspectivă? Războiul ruso-turcesc. Cui era să facă drum d. C. A. Rosetti venind la putere cu creaturile sale? Rușilor. Fecit cui prodest.

Ce-a urmat din agitația al cărei purtător de steag era Pherekydes? Invazia și cărăturile peste Balcani.

Acum, la 1882, d. C. A. Rosetti se mișcă. L-a apucat focul reformelor și dorul de țărani. El, care nici cunoaște pe țărani, nici gândește la soarta lor, el care numea maniac pe oricine se ocupa de această cestiune, ajunge a se improviza în promotorul îmbunătățirii sorții țăranului.

Întrebăm: ce e la mijloc? Ei bine, avem onoare a o repeta din nou d-lui C. A. Rosetti: fecit cui prodest. Prea miroase anul 1882 a Scobelef, a Bosnie, a turburare în Orient pentru ca d-lui C. A. Rosetti să nu-i trebuiască o cestiune agrară improvizată, spre a pune țara în neputință de-a lua o atitudine hotărâtă, încât, turburată înăuntru și neputincioasă în afară, să fie silită a transige cu invazia, precum deja de doua ori a făcut-o, conform intențiilor d-lui C. A. Rosetti.

Și ce va urma din această agitație? Invazie și foamete.

„Binele public” povestea într-un rând că d. I. C. Brătianu însuși a declarat despre amicul său politic, d. C. A. Rosetti, că nu cunoaște istoria țării, nici are sentiment de naționalitate.

Lăsăm pe seama d-lui Brătianu aceste cuvinte; vom povesti ceea ce am auzit de la un martor ocular. Într-un rând d. C. A. Rosetti se afla pe vapor, înconjurat de-o curioasă promiscuitate de orientali, greci, turci, bulgari, sârbi, evrei și alte neamuri. Cam cu chef, ca-n genere după masă, spuse următoarele:

De la toți oamenii din țară ani văzut bine, de la greci, de la bulgari, de la evrei (fratele Rosenthal), numai de la români nu. Să nu mor eu până n-oi aduce pe toți români în sapă de lemn.

Au trecut douăzeci de ani de atunci, dar martorul ocular trăiește. Ceea ce ni se povestește cu ceea ce afirmă d. I. Brătianu despre amicul său se potrivește de minune una cu alta.

Dar să nu crează că amăgește pe cineva. Precum d-sa urăște pe român, așa românul [î]l urăște pe el. „Hidoasa pocitură” zice Alecsandri, „spirit infernal” zic marginile Bucureștilor, și, dacă țăranul n-a ajuns să zică nimic, e că nici știe de existența acestei caricaturi.

Crede poate d. C. A. Rosetti că-l urâm pentru aceasta? Nu, ne-ar fi rușine să-l urâm. Ura presupune oarecare respect, pe care nu l-am simțit niciodată pentru d-sa. Ne e scârbă și rușine. Scârbă a vedea pe un om străin ca origine și apucături conducând destinele celui mai numeros și mai cuminte popor de lângă Dunăre, rușine de noi înșine, de amorțirea noastră națională, că am putut îngădui unui asemenea panglicar oriental, bun pentru a bate toba înaintea unei menajerii, să se pretindă conducător al spiritului public de la noi. Mai bine, zicem, rob sub vechile Domnii drepte și sub legile lor creștine, cu conștiința că deasupra-ți se întinde marele arbor al poporului și al geniului românesc, decât la banchet alături cu gheșeftari ca Carada, cu eroi ca Candiano, cu oameni de onestitatea lui S. Mihălescu. Mai bine rob în țara dreptilor decât om mare în țara în care malonestitatea, trădarea

nocturnă, vicleșugul și pehlivănia sunt merite și titluri de înaintare. Toată mândria noastră de rasă, tot sângele strămoșilor, toată vigoarea și înțelepciunea lor, naivă și tânără, buna lor credință și dreptatea lor neclintită protestează în contra pângăririi istoriei noastre naționale de către un asemenea venetic.

Se va zice însă: „Se poate ca un om să mință viața întreagă, să facă zilnic protestațiuni de patriotism și naționalitate în care să nu crează,,

Se poate, pentru că vorbele ce le întrebuițează au alt înțeles în dicționarul criptografic al său. Știm de ex. că expresia „națiune” însemnează în coloanele foi sale „partidul roșu”

Un întreg dicționar de chei și țifre foiește în „Pseudo – românul „ pe care nu-l pricepe decât d. C. A. Rosetti și confidenții săi. „ Vegheați, ora a sunat” „Ale tale dintru ale tale” „Națiune” „Românul” toate acestea au în dicționarul lor o altă însemnare decât în lexiconul limbii noastre. Precum roșii se ‘nțeleg într-o limbă a cărei cuvinte au un sens convențional, nu, pe cel lexical, tot astfel ei sunt ținuți la un loc prin trecutul lor de crime și de fărădelegi comune. „ Vă am pe toți la mână” le șoptește d. C. A. Rosetti în Cameră și fețele rotunde și grase ale milionarilor improvizați devin galbene ca ceara la acest cuvânt. Maffia și Camorra? Sunt o jucărie pe lângă acest partid în care nu există om necompromis, a cărui viață descrisă clar să nu merite ocna.

Și acest partid, discreditat în ochii săi proprii, amenințat de propriile sale căpetenii cu „pușcăria și carantina” ținut la un loc nu prin comunitate de principii, ci prin complicitate de fapte rele, acest partid și organul lui îndrăznește a zice că „conservatorii sunt deconsiderați prin felurite abuzuri în cari se ‘nnomoliră „ și că a fost „sprijiniți de Rusia, Turcia și Austria”?

Dar pentru Dumnezeu, unde e Caradava, unde Candianoul, unde Mihălescul nostru? Cine dintre noi a călătorit la Livadia? Cine au făcut milioane cu răscumpărări, cine au prefăcut Parlamentul în local de ruletă și de joc de bursă?

Quousque tandem...?

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro